

OAMK

PUUTTUMINEN ON VÄLITTÄMISTÄ

OPISKELIJOIDEN PÄIHDEOHJELMA

JOHDANTO

Oamkin opiskelijoiden päihdeohjelman tavoitteena on

- tukea opiskelijan opiskelukykyä ja hyvinvointia,
- ehkäistä päihteiden käyttöön liittyviä haittoja mm. lisäämällä päihteistä käytävää keskustelua korkeakoulu yhteisössä
- edistää huolen puheeksi ottoa ja
- antaa toimintatavat puuttua opiskelijan päihdeongelmaan ja hoitoonohjaukseen.

Päihteillä tarkoitamme alkoholia, huumeita, päihtymistarkoituksessa käytettyjä lääkkeitä sekä tupakkaa, nuuskaa ja sähkösavukkeita.

Oamkin päihdeohjelmassa painotamme ennaltaehkäisevää toimintaa ja opiskelijan tukemista ja auttamista päihdehaittoja havaittaessa. Haluamme varmistaa turvallisen opiskelu- ja työympäristön kaikille, emmekä salli päihtyneenä olemista (Oamkin järjestyssäännöt, Päihteet ja tupakointi). Päihdeohjelmassa kerromme myös seuraamuksista, joihin päihtymys tai muu epäasiallinen käytös voivat johtaa. Päihdeohjelmaa sovelletaan myös muihin oppimista ja opiskelua haittaaviin riippuvuuksiin.

Tämä ohjelma sisältää Ammattikorkeakoululaissa (932/2014 § 36) edellytetyt, opiskelijahuollon toimijoiden kanssa yhteistyössä laaditut kirjalliset toimintaohjeet opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmaan puuttumiseksi. Ohjeet mahdollistavat huumausainetestiä koskevan todistuksen vaatimisen ammattikorkeakoululaissa säädetyissä tilanteissa.

Päihdeyhdyshenkilönä Oamkissa toimii riippuvuuksiin liittyvästä ohjauksesta vastaava kampus-opo ja tarvittaessa muut kampus-opot. Päihdeyhdyshenkilö vastaa päihdeohjelman käytännön toimenpiteiden toteutumisesta puheeksi ottamisen ja

hoitoonohjauksen osalta. Päävastuu ennaltaehkäisevästä toiminnasta on opiskeluhyvinvointiryhmillä.

Tämä päihdeohjelma koskee tutkintoon johtavan koulutuksen, ammatillisen opettajakorkeakoulun, avoimen ammattikorkeakoulun, erikoistumiskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen opiskelijoita sekä soveltuvin osin vaihto-opiskelijoita.

ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA

Oamkissa ennaltaehkäisevällä toiminnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimia, jotka tukevat opiskelijan hyvinvointia ja osallisuutta. Vaikka päihteiden käytön takana on aina yksilölliset syyt, myös yhteisöllä on suuri merkitys. Opiskeluyhteisö, joka arvostaa kaikkia jäseniään omana itsenään ja mahdollistaa jokaiselle hänen opinnoissaan tarvitsemansa tuen matalalla kynnyksellä, ennaltaehkäisee päihdehaittoja.

Oamkin rooli

Oamk tukee opiskelijoiden opiskelukykyä ja vastuullista suhtautumista päihteisiin. Oamkissa toimii **opiskeluhyvinvointiryhmiä**, joihin kuuluu Oamkin henkilöstön, opiskelijajärjestöjen, opintopsykologien ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätion (YTHS) sekä seurakunnan edustajia. Niiden tavoitteena on huolehtia opiskeluhyvinvoinnin kehittämistä mukaan lukien päihdehaittojen ennaltaehkäisy. Opiskeluhyvinvointiryhmät järjestävät hyvinvointipäiviä ja muita tapahtumia, jossa päihdeasioita nostetaan esille. Opiskeluhyvinvoinnin näkökulmasta tärkeitä toimijoita ovat opettajatuutorit, kampus-opot, opintopsykologit ja vertaistuutorit. Ohjauksen kokonaisuus esitetään Oamkin opintojen ohjaussuunnitelmassa .

Kaikilla Oamkin opiskelijaryhmillä on **opettajatuutorit**. Hän huolehtii opintojen alkuvaiheesta ryhmäytymisestä yhdessä vertaistuutoreiden kanssa. Opettajatuutori perehdyttää opiskelijat Oamkissa opiskeluun. Päihdeohjelma esitellään opintoihin orientoivalla Moodle-alustalla. Opettajatuutorin

kanssa käytävissä keskusteluissa huomioidaan opintojen edistymisen lisäksi opiskelijan hyvinvointi, opiskelukyky ja elämäntilanne. Osassa tutkinto-ohjelmia järjestetään Pulinaralli, jonka teemat käsittelevät opiskeluhyvinvointia. Yksi teemoista on päihteiden käyttö.

Opiskelijat voivat varata **kampus-opolleen** ajan ja keskustella hänen kanssaan luottamuksellisesti opintoihin, jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista. Keskusteluissa opiskelija voi ottaa esille myös mahdollisen huolensa opiskelijakaverinsa tilanteesta. Kampus-opot valmistelevat opiskeluhyvinvointiryhmien kokoukset. He tekevät yhteistyötä opettajien ja muun henkilökunnan kanssa opiskeluhyvinvointiin liittyvissä asioissa mukaan lukien opiskelijoiden päihdeohjelma sekä puheeksi otto. Oamkissa toimii psyykkiseen hyvinvointiin, riippuvuuksiin ja kriiseihin liittyvästä ohjauksesta vastaava kampus-opo, joka on myös **Oamkin päihdeyhdyshenkilö**.

Tutkinto-opiskelijoiden käytettävissä on **opinto-psykologi**. Opiskelija voi keskustella hänen kanssaan luottamuksellisesti esimerkiksi opiskeluun ja oppimiseen, motivaatioon tai jaksamiseen liittyvistä haasteista.

Unimove – Oulun yliopiston ja Oamkin liikuntapalvelut tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia fyysisen hyvinvoinnin ylläpitoon liikunnan keinoin. Liikunta voi parhaimmillaan lisätä opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia suhteita sekä vähentää yksinäisyyttä ja stressiä.

Vertaistuutoreiden, OSAKOn ja koulutusala järjestöjen rooli

Kaikilla aloittavilla opiskelijaryhmillä on nimetyt **vertaistuutorit**, joiden tehtävä on ohjata opiskelijoita opiskeluun liittyvissä asioissa. Tuutorit ohjaavat opiskelijoita tutustumaan kampuksen käytäntöihin, opintoihin ja Oamkiin. Vertaistuutorit järjestävät muun muassa vapaamuotoisia illanviettoja tai

ohjelmaa, joissa opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua toisiinsa ja ryhmäytyä myös koulun ulkopuolella. He ovat läpäisseet valintaprosessin ja ovat osallistuneet Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan **OSAKO**n järjestämään tuutorikoulutukseen. OSAKOn järjestämässä tuutorikoulutuksissa käsitellään yhtenä osa-alueena ryhmässä toimimisen pelisääntöjä ja vastuullisen päihteiden käytön roolia ryhmässä. Vertaistuutorointiin liittyvissä tilaisuuksissa huomioidaan, että vain osa opiskelijoista käyttää alkoholia ja että tutustumista edistävät tavoitteelliset tutustumisharjoitteet, ei päihtyminen. Tapaamisissa suositaan päihteettömiä ympäristöjä.

Lisäksi OSAKO kouluttaa hyvinvointituutoreita ja häirintäyhdyshenkilöitä. OSAKOn häirintäyhdyshenkilöt tarjoavat apua, tukea ja neuvoja opiskelijoille, jotka ovat kokeneet häirintää tai haluavat puhua itseensä tai muihin kohdistuneesta asiattomasta käytöksestä. Usein päihteet ovat mukana, kun asiatonta käytöstä ilmenee.

Oamkissa toimivat opiskelijakunta OSAKO ja useita koulutusala järjestöjä, jotka edustavat oman alansa opiskelijoita. Opiskelijajärjestöjen edustajat osallistuvat opiskeluhyvinvointiryhmiin ja käyvät keskenään keskustelua päihdekulttuurista Oamkin opiskelijatoiminnassa. Ammattikorkeakoulun toimintaympäristöön sopivista vastuullista alkoholi-kulttuuria tukevista toimintatavoista sovitaan yhteistyössä opiskelijajärjestöjen ja Oamkin kanssa. Keskustelua käydään esimerkiksi uusien

opiskelijoiden vastaanottamisesta ja ensimmäisen syksyn opiskelijatapahtumista.

Opiskeluterveydenhuollon (YTHS) rooli

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden terveystarkastukseen ja -tarkastukseen, joissa huomioidaan opiskelijan

terveys ja hyvinvointi laaja-alaisesti mukaan lukien päihteiden käyttö. Opiskelijaa pyritään auttamaan hallitsemaan stressiä ja ehkäisemään muita päihteille altistavia elämäntilanteita. YTHS tukee opiskelijoiden päihteettömyyttä ja päihteiden riskikäytön ennalta ehkäisyä sekä pitää esillä päihteettömyyttä ja terveyttä edistäviä aiheita opiskelijoiden hyvinvointitapahtumissa ja verkkosivuillaan.

PÄIHDEONGELMAN TUNNISTAMINEN JA SIIHEN PUUTTUMINEN

Oamkin rooli

Yleensä yksittäistä merkkiä päihteiden haitallisesta käytöstä ei ole. Haitallinen päihdekäyttö voi olla taustatekijänä monenlaisessa oireilussa sekä elämänhallinnan ja toimintakyvyn ongelmassa, kuten toistuvissa lyhyissä poissaoloissa, myöhästelyssä tai opintosuoritusten huonontumisessa. Oireilun ja vaikeuksien taustalla voi olla myös monia muita asioita.

Voit luottaa omaan tunteeseesi. Huoli toisesta ei tarvitse todistusaineistoa. Ota huoli puheeksi leimaamatta ja syyllistämättä. Puheeksi ottaminen on aina opiskelijan kannalta hyödyllistä.

Puheeksi ottaminen on välittämistä

Henkilökunnan jäsen ottaa huolta herättäneet havainnot opiskelijan kanssa puheeksi luottamuksellisesti. Huoli voi perustua epäilyksille, jotka on tarkistettava tai tosiasiatietoihin opiskelijan käyttäytymisestä. Tavoitteena on motivoida opiskelija huolehtimaan itsestään ja terveydestään sekä ottamaan vastuu omasta elämästään.

Puheeksi ottamiseen voi liittyä pelkoja erehtymisestä, virheestä, toisten tai omasta reaktiosta tai tilanteen pahentumisesta. Lisäksi puheeksi ottaja voi pelätä, että hänen tietonsa ja kykynsä haitallisen päihdekäytön suhteen eivät riitä tai puheeksi

ottamisella ei ole mitään vaikutusta. Päihdetietoutta tärkeämpää on opiskelijan kuunteleminen, tukeminen ja tarvittaessa ohjaaminen eteenpäin.

Puheeksi ottamisessa tärkeää on ystävällisyys ja jämäkkyys välttämällä moralisointia sekä henkilökohtaisuuksia. Opiskelijalle tulee antaa aikaa asian ymmärtämiseen ja muutokseen. Tutkinto-ohjelman tulee omalta osaltaan olla valmis tukemaan opiskelijaa, jolla kuitenkin on vastuu tilanteesta. Oleellista on, että opiskelija tulee tietoiseksi tilanteestaan, jolloin hän voi motivoitua muuttamaan päihteiden käyttöönsä. Päihteet tulee ottaa puheeksi joka kerta, kun huoli opiskelijasta herää.

Opiskelijaa kannustetaan hakemaan apua. Henkilökunnan jäsen ottaa opiskelijan kanssa yhteyttä joko [päihdeyhdyshenkilöön](#) tai opiskeluterveydenhuoltoon.

Opiskeluterveydenhuollon (YTHS) rooli

Terveystarkastuksessa päihteiden käyttö otetaan puheeksi. Alkoholin riskikäyttöä kartoitetaan Audit-testillä ja huumeiden ja lääkkeiden väärinkäytöstä kysytään yksityiskohtaisemmin. Jos kartoituksen perusteella riskit ovat kasvaneet, mietitään yhdessä keinoja riskien vähentämiseksi ja selvitelään päihdekäytön taustalla mahdollisesti olevia psyykkisiä tai somaattisia häiriöitä tai sosiaalisia haasteita. Jos riskit ovat suuret tai terveydenhoitajalla tai muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä

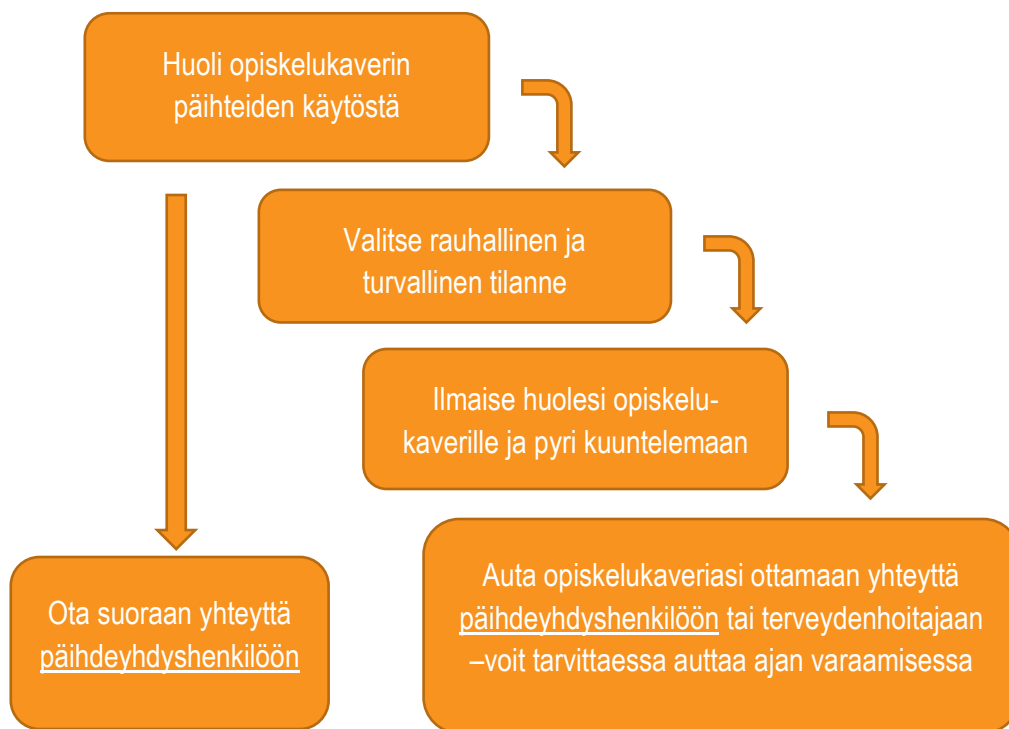
herää muuten huoli opiskelijasta, sovitaan seurantaikäynnit tai ohjataan opiskelija eteenpäin hoitoon. Terveystenhoitaja ohjaa opiskelijaa olemaan yhteydessä kampus-opoon tai opettajatuutoriin opintojen suorittamiseen liittyvissä haasteissa ja kutsuu tarvittaessa koolle terveysneuvottelun.

Opiskelijoiden rooli

Vertaisopiskelijat ovat avainasemassa opiskelijoiden päihdeongelmien tunnistamisessa. Opiskelijakaverit voivat havaita muita tahoja varhaisemmin päihdekäyttöön liittyviä ongelmia. He voivat myös tietää opetushenkilökuntaa paremmin, jos päihteiden käyttäminen vaikuttaa merkittävästi

opintasuorituksiin ja opiskelijan tai hänen läheistensä hyvinvointiin.

Jos opiskelijakaverin päihteiden käyttö huolestuttaa, on vertaistuutorin tai opiskelijakaverin suositeltavaa kertoa opiskelukaverille, että hänen päihteiden käyttö huolettaa. Muista kuitenkin, että vastuullasi ei ole ratkaista toisen päihdeongelmaa tai elämäntilannetta. Opiskelijakunnasta voi kysyä tukea opiskelukaverin henkilöllisyyttä paljastamatta. Tilanteesta on hyödyllistä kertoa päihdeyhdyshenkilölle, koska hän voi ottaa yhteyttä opiskelijaan sekä tukea ja rohkaista opiskelijaa hakeutumaan terveys- ja päihdepalveluihin.

Kuvio 1. Ohjeita puheeksi ottamiseen opiskelijalle.

Huumausainetestaus

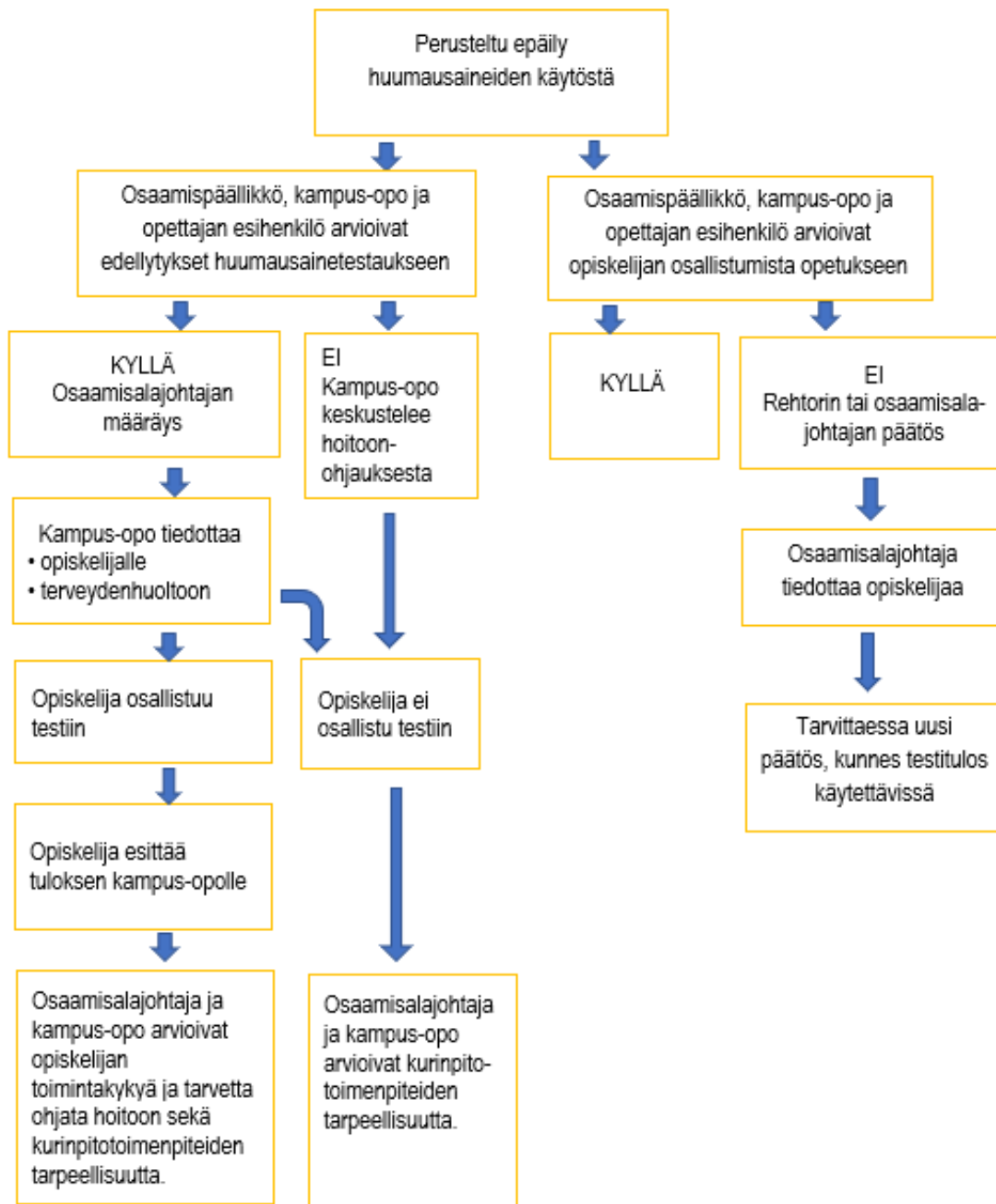
Todistus huumausainetestauksesta voidaan vaatia kaikilta ammattikorkeakouluopiskelijoilta.

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 36) mukaan ammattikorkeakoulu voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai harjoittelussa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista. Testaamisen tulee olla välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi ja opiskelijan tulee toimia sellaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitakykyä ja jossa huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen vakavasti vaarantaa

- 1) opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä
- 2) liikenteen turvallisuutta
- 3) salassapitosäännöksin suojattujen tietojen suojaamista tai eheyttä tai
- 4) merkittävästi lisää ammattikorkeakoulun tai sen ylläpitäjän tai harjoittelupaikan hallussa olevien huumausaineiden laittoman kaupan ja leviämisen riskiä.

Opiskelijan huumausainetestaukseen lähettämisen ohjeistus on kuviossa 2 (vrt. rehtorin päätös 12.1.2021 § 3 Opiskeluun soveltumattomuuden ratkaisuja (SORA)). Kun opiskelija lähetetään huumausainetestaukseen, käytetään tiedonsiirtolomaketta (liite 1).

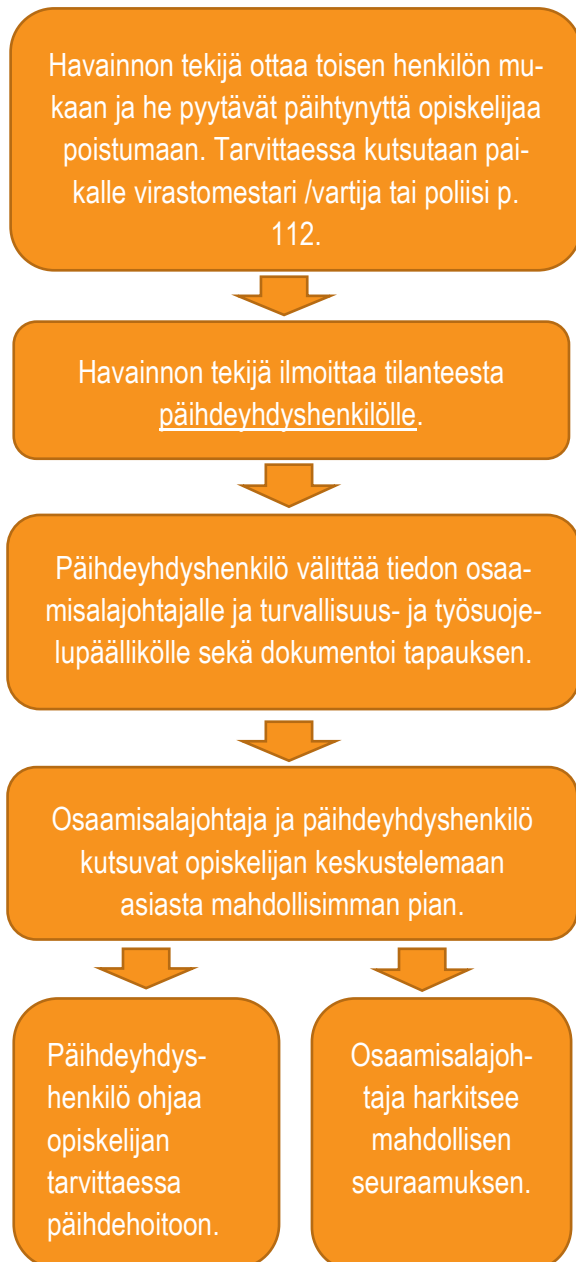
Kuvio 2. Opiskelijan huumausainetestaus ja käsittelyn eteneminen

Toimintamalli, kun kampuksella on havaittu tai epäillään huumausaineiden myyntiä ja välitystä, on liitteessä 2.

Päihtynyt opiskelija

Oamk haluaa tarjota turvallisen ja viihtyisän opiskelu ympäristön kaikille opiskelijoilleen, joten päihtyneenä oleminen ei ole sallittua. Noudatamme alla olevaa toimintamallia, jos opiskelija on päihtyneenä lähiopetuksessa, tapahtumassa tai tiloissa.

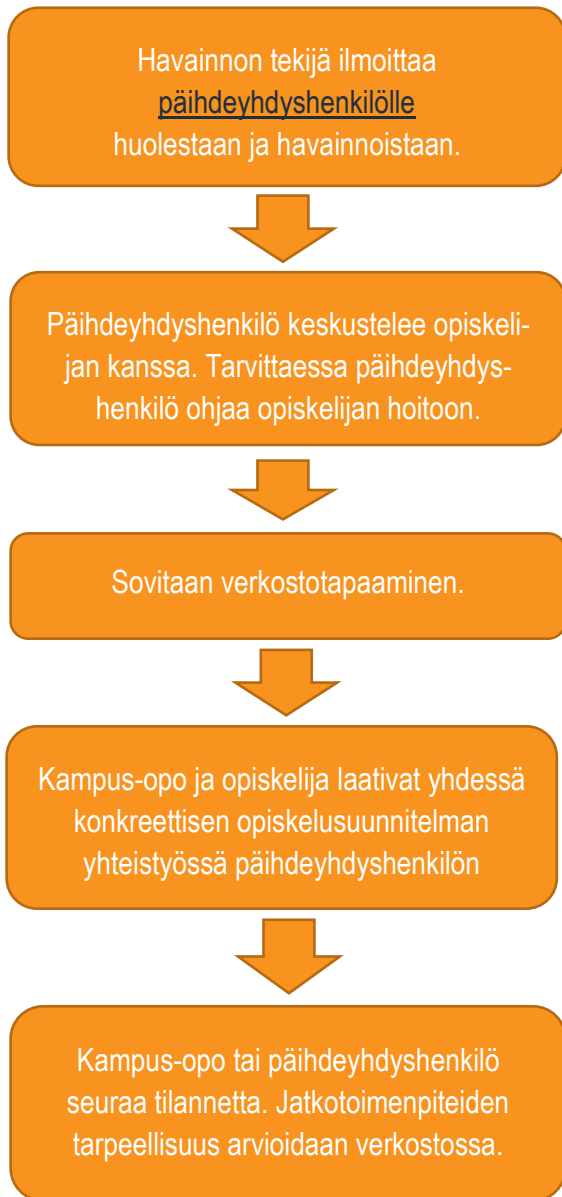
Kuvio 3. Toimintamalli, jos opiskelija on päihtyneenä Oamkin oppitunneilla, tapahtumissa tai tiloissa.

HOITONOHJAUS JA VERKOSTO-PALAVERI

Jos henkilökunnan jäsenellä tai opiskelijatoverilla herää huoli opiskelijan mahdollisesta päihteiden haittakäytöstä, huoli kerrotaan päihdeyhdyshenkilölle. Hän keskustelee opiskelijan kanssa avoimesti ja arvostavasti huolta aiheuttaneista havainnoista ja opiskelijan näkökulmasta tilanteeseensa. Keskustelussa kartoitetaan yhdessä, millaista tukea opiskelija tarvitsee sekä mistä ja miten sitä haetaan. Jos opiskelua tai harjoittelua haittaavaa päihteiden käyttöä tai riippuvuutta ilmenee, päihdeyhdyshenkilö ohjaa opiskelijan hoitoon päihdepalveluihin, opiskelijan hyvinvointikeskuksen akuuttivastaanottoon tai opiskeluterveydenhuoltoon (YTHS). Hoitotahoon otetaan keskustelun aikana yhteys puhelimitse tai sähköisesti. Tarvittaessa laaditaan yhdessä hoitonojauussopimus (liite 3), jonka opiskelija vie mukanaan hoitotaholle.

Opiskelijan opiskelukykyä sekä hoidon ja tuen kokonaisuutta seurataan verkostotapaamisissa, joissa opiskelijan ja hoitotahon ohella on mukana päihdeyhdyshenkilö tai kampus-opo sekä opiskelijan toiveesta opettajatuutori, sosiaaliohjaaja tai tukihenkilö. Tapaamisissa sovitaan tuen muodoista, eri tahojen rooleista ja päihteiden käytön seurannasta, jotka opiskelijan oman vastuunoton ohella mahdollistavat opintoihin palaamisen ja niissä etenevän sekä hoidon ja opiskelun yhteensovittamisen. Tapaamisissa huomioidaan myös opintojen mahdolliseen keskeyttämiseen ja toimeentuloon liittyvät asiat.

Päihdeyhdyshenkilö tai kampus-opo toimii yhteyshenkilönä Oamkin ja hoitotahon välillä. Hoitonojaukseen liittyvät toimenpiteet ja yksityiskohtia sisältävät tiedot ovat luottamuksellisia. Hoitonojaukseen liittyvät henkilöt eivät saa ilman asianomaisen opiskelijan lupaa antaa hoitoon liittyviä tietoja sivullisille. Hoitonojauksen prosessi on kuvattu kuviossa 4.

Kuvio 4. Toimintamalli, kun huoli herää opiskelijan haitallisesta päihteiden käytöstä.

Paluu opiskeluyhteisöön opintojen keskeytymisen jälkeen

Päihdeongelmat voivat johtaa opintojen hidastumiseen tai keskeytymiseen. Keskeytymisen jälkeen opiskelijan paluuta opiskeluyhteisöön pyritään edistämään vaikeidenkin tilanteiden jälkeen. Paluu opintoihin vaatii aktiivista otetta ja vastuun ottamista opiskelijalta itseltään sekä usein myös tuen hakemista opettajatuutorilta, kampus-opolta, päihdeyhdyshenkilöltä tai opintopsykologilta.

Opintoihin palatessa opiskelija ja kampus-opo laativat yhdessä konkreettisen suunnitelman opintojen edistämiseksi. Suunnitelmaa laadittaessa mietitään myös, millaista ohjausta ja tukea opiskelija tarvitsee opintojen edetessä, jotta paluu opintoihin onnistuu.

YHTEISTYÖKUMPPANIT PÄIHDETYÖSSÄ

Opiskelijan päihteiden käyttö liittyy moniin tekijöihin, eikä mikään palvelusektori pysty ehkäisemään päihdeidenkäyttöä ja hoitamaan käyttäjiä parhaalla mahdollisella tavalla ilman yhteistyötä. Opiskelijaa ohjaavalla henkilöllä on velvollisuus antaa hänelle tietoa hoitotahoista.

OULU:

YTHS, palvelut myös ulkopaikkakuntalaisille, ma-to klo 8–15, pe 8–14, Yliopistokatu 1 A, 90570 Oulu, ajanvaraus ja hoidon tarpeen arviointi arkisin 046 710 1073 tai SelfChatin kautta.

Oulun alueen päihdepalvelut:

- **Päihdepäivystys, neuvontapuhelin**, ma-to klo 8–15.30 ja pe klo 8–15, päihdehoitoon hakeudutaan päihdepäivystyksen tai opiskelijan hyvinvointikeskuksen akuuttivastaanoton kautta, 044 703 6160
- **Mielenterveys- ja päihdepalvelujen puhelinpalvelu**, ma-to klo 8–15.30, pe klo 8–14.30, hoidon tarpeen arviointi, ohjaus ja neuvonta, 044 703 5940
- **Päivystyksellistä hoitoa vaativat tilanteet**, Hyvinvointikeskuksen tai terveysaseman akuuttivastaanotto, virkaajan ulkopuolella Oulun seudun yhteispäivystys, päivystysnumero 116 117
- **Päihdetyöntekijän vastaanotto nuorille** (alle 30-v.), ti ilman ajanvarausta klo 12–13 ja ajanvarauksella klo 13–15.45 sekä talousneuvonta ke klo 13–15.30 Byströmin nuorten palveluissa, Hallituskatu 5A, 050 599 2293
- **Terveysneuvontapiste** Oulun Vinkki, Kontinkankaan hyvinvointikeskus, Kajaanintie 46, 1.krs. 044 703 6160 ja 044 703 6257. Oulun Vinkki palvelee suomen-säisiä huumeita käyttäviä asiakkaita sekä heidän läheisiään.

OULAINEN:

Opiskeluterveydenhuolto, Terveystalo Oulainen. Ajanvaraus **YTHS:n** kautta arkisin 046 710 1073.

A-klinikka, alkoholi-, huume-, lääke- ja peliriippuvuusongelmien arviointia, hoitoa ja kuntoutusta. A-klinikka osallistuu myös ennaltaehkäisevään päihdetyöhön. Käyntiosoite: Reservikomppaniankatu 7–9. Yhteyshenkilö: Sairaanhoitaja 044 4793 477 tai 044 4793 493. Puhelinajat ma-pe klo 8–8.30 ja 11.30–12

Oulaisten kaupungin kriisiryhmä

Terveyskeskus 08 479 3401 ma-pe klo 8–16

Seurakunnan päivystävä pappi 044 579 7404

Mielenterveysyksikkö Tuuma 044 4793 470, ma-pe klo 8.15–9.30 ja 13–14, Reservikomppaniankatu 7-9, 86300 Oulainen

Jokilaaksojen sosiaali- ja kriisipäivystys 044 4793 644 ympäri vuorokauden

MAHDOLLISET SEURAAMUKSET

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 38) mukaan ammattikorkeakoulu voi käyttää seuraavia kurinpidollisia toimenpiteitä:

- poistaa opiskelijan opetustilanteesta tai ammattikorkeakoulun järjestämästä tilaisuudesta
- evätä oikeuden osallistua opetukseen kolmeksi päiväksi
- antaa kirjallisen varoituksen tai
- erottaa opiskelijan määräajaksi.

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 38) mukaan opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä **poistumaan tilasta**, jossa opetusta annetaan, taikka ammattikorkeakoulun järjestämästä tilaisuudesta. Mikäli poistamisen taustalla on epäily päihtymisestä, otetaan huoli puheeksi mahdollisimman pian tilanteen jälkeen ja ilmoitetaan asiasta [päihdeyhdyshenkilölle](#).

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 38) mukaan opiskelijan **osallistuminen opetukseen voidaan evätä** enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai ammattikorkeakoulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 39) mukaan rehtori ja opettaja sekä harjoittelupaikan ohjaaja voivat toimia opiskelutilanteesta poistamisessa ja opiskeluun osallistumisen epäämisessä yhdessä tai erikseen ja toimenpiteet tulee kirjata.

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 38) mukaan opiskelijalle voidaan antaa **kirjallinen varoitus**, jos hän häiritsee opetusta, käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti, menettelee vilpillisesti tai muuten

rikkoo ammattikorkeakoulun järjestystä, kieltäytyy huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä tai on käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. Jos opiskelijan teko tai laiminlyönti on vakava tai epäasiallinen käytös jatkuu kirjallisen varoituksen jälkeen, opiskelija voidaan **erottaa** ammattikorkeakoulusta enintään vuodeksi. Opiskelijalle annettavasta kirjallisesta varoituksesta päättää ammattikorkeakoulun rehtori ja opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta ammattikorkeakoulun hallitus (L 932/2014 § 39).

Opiskeluoikeuden pidättäminen ja peruuttaminen (SORA-alat)

Jos opiskelija kieltäytyy terveydentilan toteamiseksi suoritettavista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan **pidättää oikeus opiskeluun** siihen asti, kunnes hän suostuu niihin. Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisteriotteen antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän antaa sen nähtäväksi. (L 932/2014 § 38.) Ammattikorkeakoulun hallitus tekee päätöksen opiskeluoikeuden pidättämisestä (L 932/2014 § 39).

Viimeisenä keinona puuttua turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin silloin, kun opintoihin sisältyy alaikäisen turvallisuutta taikka potilas- tai asiakasturvallisuutta koskevia vaatimuksia on **opiskeluoikeuden peruuttaminen**. Opiskeluoikeuden peruuttamista sovelletaan Oamkissa sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen ja ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin (Opiskeluun soveltumattomuuteen ratkaisuja (SORA). Soralainsäädännön soveltamisohje. Rehtorin päätös 12.1.2021 § 3)

Opiskelijan päihdeongelma on ensisijaisesti pyrittävä hoitamaan. Opiskeluoikeuden peruuttaminen tulee kyseeseen, jos opiskelijan päihdeongelma

edelleen häiritsee hänen tai muiden opintoja. Jos opiskelijan päihteiden käyttö on aiheuttanut toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden toistuvan tai vakavan vaarantumisen tai olosuhteet muuten antavat aiheutta, peruuttamisprosessin välitön käynnistäminen voi olla ensisijainen vaihtoehto.

Ammattikorkeakoulu voi peruuttaa opiskeluoikeuden ammattikorkeakoululain (932/2014 § 33) mukaan, jos

- 1) opiskelija on vaarantamalla toistuvasti tai vakavasti opinnoissaan toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa;
- 2) on ilmeistä, että opiskelija ei terveydentilaltaan eikä toimintakyvyltään täytä 26 §:n 1 momentin mukaisia opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä;
- 3) opiskelija on hakuvaiheessa salannut sellaisen 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi; tai
- 4) opiskelija on tuomittu laissa erikseen mainituista rikoksista, jos opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttää olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä ja peruuttaminen on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi.

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista ammattikorkeakoulun on selvitettävä yhdessä opiskelijan kanssa tämän mahdollisuus hakeutua muuhun koulutukseen. Opiskelija voidaan tämän suostumuksella siirtää ammattikorkeakoulun sellaiseen muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää. (L 932/2014 § 33.)

Ammattikorkeakoululla on salassapitosäännösten estämättä velvollisuus antaa Sosiaali- ja

terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot vireillä olevasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta käsittelystä sekä opiskeluoikeuden peruuttamista tai muuhun koulutukseen siirtämistä koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista (L932/2014 § 34).

Päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamisesta tekee ammattikorkeakoulun hallitus (L932/2014 § 39).

Opiskeluoikeus voidaan laissa säädetyin edellytyksin palauttaa (ks. L 932/2014 § 35). Mikäli opiskelijan opiskeluoikeus on peruutettu päihdeongelman vuoksi, on hänen mahdollista hakea opiskeluoikeuden palauttamista, jos päihdeongelma on väistynyt ja lääkäri arvioi, että opiskelija täyttää alakohtaiset terveydentilavaatimukset.

ARKALUONTOISEN TIEDON KÄSITTELY JA LUOTTAMUKSELLISUUS

Opiskelijan päihdeongelman selvittelyyn liittyvät keskustelut ja neuvottelut ovat luottamuksellisia. Niiden sisältöä ei saa ilmaista sivullisille.

Ammattikorkeakoululain (932/2014) 65 §:ssä säädetään poikkeuksia salassapitosäännöksiin. Siinä tietojen antaminen rajoitetaan opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskeviin ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiin tietoihin. Tietoja voidaan antaa seuraaville henkilöille ja niiden käyttötarkoitus määritellään seuraavasti:

- 1) ammattikorkeakoulun rehtorille ja ammattikorkeakoulun turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) opinto-ohjauksesta vastaaville henkilöille muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten;
- 3) opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten;
- 4) harjoittelusta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä harjoittelupaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi;
- 5) poliisille ja ammattikorkeakoulun edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai jos opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.

“Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi” (L 279/2015 § 65).

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932

Laki ammattikorkeakoululain 65 §:n muuttamisesta 20.3.2015/279

Oamkin järjestyssäännöt 15.4.2015

Rehtorin päätös 12.1.2021 § 3 Opiskeluun soveltumattomuuden ratkaisuja (SORA) Soralainsäädännön soveltamisohje

LIITTEET

Liite 1 Tiedonsiirtolomake terveydenhuollolle

Liite 2 Toimintamalli havaittaessa tai epäiltäessä huumausaineiden myyntiä ja välitystä

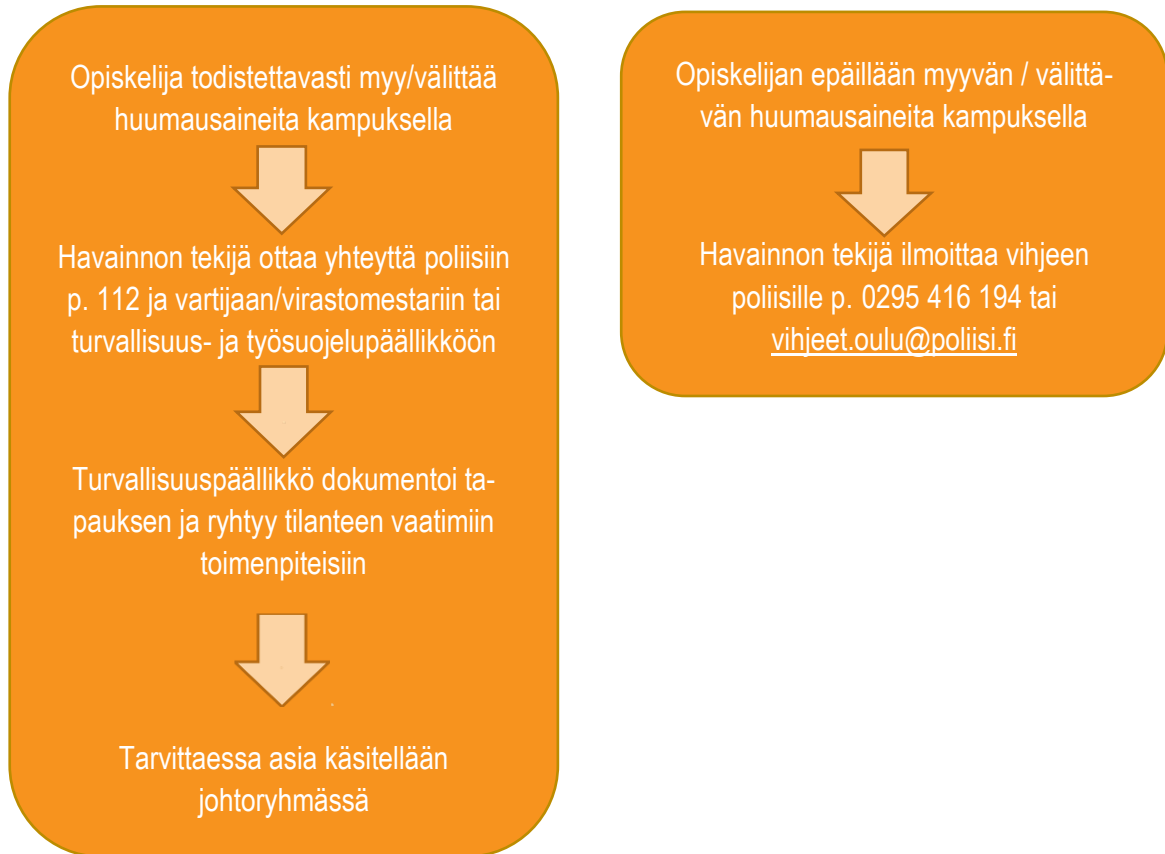
Liite 3 Hoitoonohjaussopimus

**LIITE 1 TIEDONSIIRTOLOMAKE TERVEYDENHUOLLOLLE –
Opiskelija velvoitettu esittämään huumausainetestiä koskeva todistus**

Henkilötiedot	Opiskelijan nimi [REDACTED]	Henkilötunnus [REDACTED]
Perustelu vaatimukselle esittää huumausainetestiä koskeva todistus	Epäily ☐ huumausaineiden vaikutuksen alaisena olemisesta ☐ huumeriippuvuudesta	Päihtymysepäilyn paikka, päivämäärä ja kellonaika [REDACTED]
Päihtymystilan arviointi	Päihtymystilan arvioijan (Oamkin tai harjoittelupaikan edustaja) nimi ja puhelinnumero [REDACTED]	
	Havainnot <i>Puhe</i> ☐ selvää ☐ epäselvää <i>Puhuteltavuus</i> ☐ kyllä ☐ heikentynyt <i>Ajan ja paikan taju</i> ☐ kyllä ☐ heikentynyt <i>Kävely</i> ☐ varmaa ☐ epävarmaa <i>Reaktiokyky</i> ☐ normaali ☐ hidastunut <i>Alkoholin haju</i> ☐ ei ☐ kyllä <i>Olemus</i> ☐ rauhallinen–hallittu ☐ euforinen–menee lujaa ☐ ahdistunut ☐ unelias ☐ uhitteleva ☐ itkuinen <i>Fyysiset oireet</i> ☐ ei ole ☐ levottomuus ☐ hikoilu ☐ vapina ☐ oksentaminen	
	Kuvaus toimintakyvyn heikentymisestä [REDACTED]	
Opiskelijan näkemys	☐ Myönnän huumeidenkäytön/huumeriippuvuuden ☐ Kiellän huumeidenkäytön/huumeriippuvuuden	
	Päivämäärä [REDACTED]	Allekirjoitus
Päihtymystilan arvioija	Päivämäärä [REDACTED]	Allekirjoitus
Ohjaus huumausainetestaukseen	Huumausainetestaustodistuksen esittämiseen velvoittaneen Omkin edustajan nimi ja puhelinnumero [REDACTED]	
	Opiskelija on ohjattu terveydenhuoltoon huumausainetestausta varten Päivämäärä ja kellonaika [REDACTED] Terveydenhuollon yksikön nimi [REDACTED] Mahdollisen saattajan nimi [REDACTED] Opiskelijalla tulee olla testitilanteessa mukanaan kuvallinen henkilötodistus.	

Asiakirjan alkuperäinen kappale säilytetään Oamkissa. Opiskelijalle ja terveydenhuollon yksikköön on annettu kopiot.

LIITE 2 TOIMINTAMALLI, KUN KAMPUKSELLA ON HAVAITU HUUMAUSAINEIDEN MYYNTIÄ/VÄLITYSTÄ

HOITONOHJAUSSOPIMUS

LUOTTAMUKSELLINEN

Opiskelijan nimi _____

Henkilötunnus _____

Lähiosoite _____

Puhelin _____

Tutkinto-ohjelma _____

Hoitoonohjauksen syy _____

_____

Kampus-opo _____

Kampus-opon yhteystiedot _____

Sitoudun päihteiden haittakäytön vuoksi hoitoon. Hyväksyn hoitopaikan suosittelemat ja kanssani yhteisesti laadittavat hoitomuodot. Sitoudun aloittamaan hoidon välittömästi.

Hyväksyn, että kampus-opolla on oikeus saada terveydentilaani ja toimintakykyäni koskevaa tietoa siinä määrin kuin se on tarpeellista opinnoissa ohjaamisen kannalta.

Minulla on oikeus peruttaa tiedonsaantioikeus milloin tahansa.

Hakeudun hoitoon vapaaehtoisesti ja allekirjoitettuani hoitoonohjaussopimuksen olen velvollinen noudattamaan sitä.

Oulussa __/__/20__

Opiskelijan allekirjoitus

Oamkin edustajan allekirjoitus

_____

_____

OAMK

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU